

Oversigt

over det

Kongelige danske Videnskabernes Selskabs Forhandlinger

og

dets Medlemmers Arbejder

i Aaret 1846.

Af

Conferentsraad og Professor **H. C. Ørsted**,
Commandeur af Dannebrogen og Dannebrogsmænd, Selskabets Secretair.

Nr. 4 & 5.

Mödet den 3^{die} April.

Professor *Eschricht* aflagde Beretning om Afklædningen af en peruansk Mumie, som af en Reisende er bleven udgravet af en Hule i Arica, i hvilken fandtes flere Mumier af lignende Beskaffenhed men i mindre vel vedligeholdte Stand end denne. Mumien er bleven anskaffet for Universitetets zootomisk - physiologiske Museum for deraf at erholde Skelettet, medens Beklædningen er overladt til det Kongelige Cabinet for amerikanske Oldsager.

Liget var i den for de peruanske Mumier sædvanlige Stilling, siddende paa Hug med Armene trykkede mod Brystet og Underlivet. Det var af et aldrende Fruentimmer, 4 Fod 5 Tommer i Höiden; alle bløde Dele vare indfaldne og hentörrede, og Mumien havde saaledes et forholdsviis ringe Omfang. Ikke alene selve Liget, men ogsaa alle til Beklædningen hørende Dele havde, i større eller mindre Grad, en brun

eller brunlig Farve og en gjennemtrængende resinös-empyreumatisk Lugt. Hovedet saavel som den stærktsammenbøjede Krop var indviklet i et grovtvævet uldent Stof, der om Halsen og Kroppen holdtes sammen ved *et Net af snoet Siv*, sammenknyttet i store (4—5—6" i Diagonal) rhomboidalske Masker. Kun ved Sædet var Beklædningen løsnet og forreven.

Det Önske, at trække Liget ud af den ydre Sivfletning og den övrige Beklædning uden at löse eller beskadige den, viste sig snart ikke at kunne opnaaes. Fletningen maatte overklippes paa flere Steder, hvorved dog den Forsigtighed iagttoges, at ved hver Overklipping de to Ender strax bandtes löst sammen med et Stykke Seglgarn, saa at Fletningen — om Saadant skulde önskes — senere let kunde lade sig istandsætte.

Det grovtvævede uldne Stof bestod af to særskilte Stykker. *Det yderste af disse* var grovere vævet, havde en mørkebruuu Farve og viste sig ved Udfoldningen at være ved Uldgarn syet i en Form af en Sæk, saavidt skjönnes kunde, med tre Aabninger i den lukkede Ende, een i Midten og een i hvert Hjørne, altsaa tilklippet i Form af en Særk uden Ærmer, omtrent 3 Fod lang, $2\frac{1}{2}$ Fod bred. Den midterste Aabning, (som tidligere ventelig havde tjent til Gjennemgang for Hovedet og Halsen) var dannet ved et simpelt Snit lodret paa Sækkens sammensyede Rand, men sammenheftet ved en Trætorn (af en Mimosa?). Dette sæk- eller særkdannede uldne Stykke var trukket saaledes over Liget, at det ene aabne Hjørne af Bunden (det ene formeentlige Ærmegab) sad om Hovedet, medens det iövrigt var slaaet sammen om Kroppen og fastholdt ved den ydre Sivfletning.

Det inderste Uldstykke var særskilt bundet til Kroppen ved *et Livbaand eller Livbelte af fletlet Siv*. Dette Livbaand var 6 Fod langt, i Midten 1 Tomme bredt til en Tykkelse af 1 Linie, mod Enderne lidt efter lidt smallere, indtil 3 Linier. I dets bredere Deel taltes 6 Fletninger, mod Enderne samledes disse i en enkelt Fletning. Den midterste, bredere Deel sad mod Navlen, og de to smalle Ender kom fra Ryggen af atter frem i Egnen af denne.

Det inderste Uldstykke havde Form af et simpelt firkantet Tæppe, 4 Fod i den ene Retning, tre Fod i den anden. Omtrent en fjerde Deel deraf, henimod det ene Hjørne, bestod af en særskilt, med

Uldgarn tilsyet Lap. Det var i det Hele langt mere slidt og forrevet end det ydre Stykke, finere vævet og mindre mørk af Farve, men Lappen af en grovcre Vævning og farvêt guul med brune Striber. Dette fir-kantede Uldstykke var kun svøbt om selve Kroppen, ikke om Hovedet eller Benene, men ved nogle lange Sting af Uldgarn fæstet mellem Laarene.

Efterat dette indre Uldstykke var aftaget, viste sig nærmest selve Liget paa Brystet *en ulden Klud*, 10 Tommer i Quadrat, de fire Hjørner slaede sammen og saaledes indesluttende en Deel *tørrede Blade* og Axstilkten af et *Maisæ*. Denne Klud var af en finere Vævning, farvet med mørkebrune, gule og en enkelt grøn Stribe paa en lysebrun Grund. Den var sømmet paa en særegen Maade langs de to Rande og havde Tøjets Eg paa de andre to. Fra hvert af de fire Hjørner udgik en tre Tommer lang Trefletning af det Garn, hvormed de to Rande vare sømmede, og Fletningerne paa de to överstliggende Flige af den sammen-slaede Klud vare knyttede sammen.

Af selve Ligets forskjellige Dele fortjener her især *Hovedhaaret* en særskilt Omtale. Det var flettet paa følgende Maade. Skilt i Midtlinien af Hovedet, var det samlet paa hver Side i sex Fletninger, der atter samledes i en enkelt Fletning paa hver Side (altsaa netop ligesom Livbaandet). Enderne af de to Sidesfletninger laae løse hen over Egnen af Nøglebenene. (I Haaret fandtes en betydelig Mængde Gnidder). — Det lykkedes Hr. Regimentschirurg *Ibsen* at aftage hele Hovedbeklædningen af Hjerneskillen uden at bringe Haarfletningen ud af dens Stilling, og den er, opstillet i denne paa en Træopsats, bleven oversendt det Kongl. Cabinet for amerikanske Oldsager tilligemed alt til Beklædningen Henhørende.

Paa Skelettet, der nu staaer, meget heldigen udpræpareret, i opreist Stilling i Universitetets zootomisk-physiologiske Museum, sees Hovedet at have de for den peruanske Chincha-Stamme egne, bekjendte Former. Tænderne ere stærkt slidte, for en Deel cariöse eller udfaldne. Det kvindelige Bækken er veldannet, men spinkelt; Hofteskaalene meget smaa. Hænder og Fødder ere smaa, Fødderne stillede temmelig stærkt indefter, saavidt skjønnes kun ifølge den naturlige Dannelselse af hele Anticus. Brystkassen er paafaldende stærkt hvelvet ved Brystbenets og Ribbenenes Stilling og Form. I Kroppen fandtes samtlige Bryst- og

Underlivsindvolde, skjönt meget indtørrede og sammenfaldne, dog endnu gjenkjendelige tilstede.

Sammenlignes den her beskrevne Beklædning af Mumien med de tidligere givne, viser det sig, at den nærmest stemmer overeens med den, som *Meyen* giver af de peruanske Mumier fra Arica, Quiloa og Truxillo. "Nur äusserst selten," siger han, "wird eine Mumie aus diesen Gegenden unversehrt erhalten, wie nämlich eine solche durch Hr. Dr. Hamelt aus der Gegend von Arica nach England gebracht worden seyn soll, welche sich jetzt zu Haslar befindet. Die Mumie war bedeckt mit einem Poncho aus Vicuña--Wolle, der Körper war mehrfach mit Bejuaro umwickelt, und die Knoten der Ruthen bildeten regelmässige Rhomboiden. Innerhalb befanden sich viele Blätter fremder Pflanzen. Das Haar der Mumie war in Zöpfen geflochten, welche über der Brust zusammengedreht waren. Der Kopf war nach hinten sehr abgeplattet, und auch die Stirnknochen waren sehr eingedrückt." (Nova acta Acad. cæs. Leop. Carol. Vol. XVI Supplem. I. Pag. 25.)

I Henseende til Maaden, hvorpaa Liget i denne Mumie har været balsameret, findes vel i nogle Henseender, men ingenlunde i alle, en tilfredsstillende Forklaring i følgende Ord (ibid. Pag. 27): "Die Zunge, die Lungen und alle übrigen Eingeweide der Brust und des Bauches wurden durch eine Oeffnung im Gesässe herausgezogen, und die Höhle wurde darauf mit einem feinen, leberfarbenen Pulver ausgefüllt, das einen leichten Terpenhtingeruch hatte. Dieses Pulver zieht die Feuchtigkeit an und macht im kalten Wasser eine kleine Aufbrausung, wonach dasselbe, wie Hr. Barrera vermuthet, aus einem wahren Harze, etwas Kalk und irgend einer Erde zusammengesetzt ist. Das Gesicht, die Füsse und Hände wurden mit einer öhlichen Flüssigkeit von Orangeruch gesalbet, und darauf mit Baumwolle bedeckt. Dieses alles fand wohl bei vielen Mumien der Küstengegenden Statt, und in einigen andern Theilen des Landes, die mit einer weniger trocknen Luft begabt sind; die Mumien der Hochebenen aber zeigen hiervon nichts, und bei denen der ärmern Klassen ist der ganze Körper nur getrocknet."

Skjönt Tilstedeværelsen af samtlige Indvolde i Liget (Uterus navnlig iberegnet) beviser, at den her citerede Balsameringsmaade i dette Tilfælde ikke har været anvendt i sin hele Udstrækning, synes dog den brune Farve og den resinös-empyreumatiske Lugt, der meer eller

mindre havde gennemtrængt alle Delene, at kunne forklares ved den omtalte Fremgangsmaade med Hensyn til det brune (resinöse) Pulver. Maaskee vil den her beskrivne Tilstand af Liget og af dets Beklædning kunne bidrage til at kaste Lys paa de peruanske Stamfolks Culturtrin og navnlig ikke alene paa deres Behandlingsmaade af Ligene, men ogsaa paa deres Klædedragt i Almindelighed.

Secretairen fremviste *Regnaults* Fugtighedsmaaler og forklarede dens Indretning.

Mödet den 17de April.

Professor Zeise forelæste en Afhandling om Virkningen mellem Kali-Methyloxyd - Sulphocarbonat og Jode, med Bemærkninger om det olieagtige Product ved Dannelse af xanthogensyret Kobberoxydul.

Skjönt der var god Grund til at vente, at det til det xanthogensyrede Kali svarende Salt, som man erholder ved Træalcohol, istedet for Vinalcohol, vilde forholde sig med Jode aldeles analogt med hiint Salt, saa ansaae Forfatteren det dog for tilbørligt, at godtgjøre det ved Forsøg og saaledes fuldstændiggjøre denne Art af Undersøgelse.

Han tilberedte derfor en stærk Opløsning af Kali-Methyloxyd-Sulphocarbonat i Træalcohol ved at föie en passende Mængde pulveriseret Kalihydrat til en Opløsning af Svovelkulstof i ree Træalcohol og föiede nu til denne Opløsning en tilbørlig Mængde pulveriseret Jode. Phænomenerne vare her aldeles de samme, som ved Decompositionen af det xanthogensyrede Kali formedelst Jode, nemlig Udskilling af Jodekalium og Svovel. Den filtrerede Vædske blev derpaa destilleret. Ved en nye Destillation for sig lod den saaledes erholdte Opløsning af Svovelkulstof-Methyloxyd i Træalcohol sig ikke concentrere til det Punct, at den fuld-